CFD

2006

LAW - II (Optional)
विधि – II (वैकल्पिक)

000072

Total Marks : 200
एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours
कालावधी : 3 तास

Standard : Degree
स्तर : पदवी

Nature : Conventional
स्वरूप : पारंपारिक

Note :

(i) *Answers must be written either in English or in Marathi only.*
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.

(ii) *Question* **No. 1** *is* **Compulsory.** *Of the remaining questions, attempt* **any four** *selecting one question from* **each section.**
प्रश्न क्रमांक 1 **अनिवार्य आहे.** *उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.*

(iii) *Figures to the* **RIGHT** *indicate marks of the respective question.*
उजवीकडील *अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.*

(iv) *Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.*
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.

(v) *Credit will be given for orderly, concise and effective writing.*
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.

(vi) *Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he will be penalised.*
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वत: किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.

(vii) *For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.*
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थींकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.

(viii) *In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.*
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks

1. Answer ***any four*** of the following :
खालीलपैकी ***कोणत्याही चारांची*** उत्तरे लिहा.

(a) When search warrant may be issued ? **10**
झडतीचे आज्ञापत्र केंव्हा देण्यात येऊ शकते ?

(b) Explain the expression 'measure of damages' by discussing kinds of damages. **10**
नुकसानांच्या प्रकारांची चर्चा करुन 'नुकसानीचे मोजमाप' या अभिव्यक्तिचा आशय स्पष्ट करा.

(c) What are the rights and liabilities of undisclosed principal ? **10**
अप्रकट नेमणूककर्त्याचे अधिकार व जबाबदाऱ्या काय असतात ?

(d) Explain the law relating to digital signature and its security procedure. **10**
डिजिटल स्वाक्षरी (digital signature) शी संबंधीत कायद्याचे स्पष्टीकरण करा व तिच्या सुरक्षा कार्यपद्धतीचे वर्णन करा.

(e) Discuss the rules relating to succession to the property of Hindu male dying intestate under Hindu Succession Act, 1956. **10**
मरणोन्मुख व मृत्युपत्र न केलेल्या हिंदू पुरुषाच्या मालमत्तेच्या वारसाहक्कविषयक नियमांची 1956 च्या हिंदू वारसाहक्क कायद्याच्या संदर्भात चर्चा करा.

www.mpscmaterial.com

SECTION - A
विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या.

(a) Explain the essentials of rioting under section 146 I.P.C. which for the successful prosecution of a riot case the prosecution must prove. **15**
भा.दं.वि.च्या 146 व्या कलमाप्रमाणे दंग्याच्या आवश्यक बाबी, ज्या एखाद्या दंग्याच्या खटल्यात यशस्वी होण्याच्या दृष्टीने फिर्यादी पक्षाने सिद्ध करणे आवश्यक आहे – स्पष्टीकरण द्या.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks

(b) 'Section 121 I.P.C. punishes equally whoever wages war against the Government of India or attempts to wage such war or abet the waging of such war with death or imprisonment for life'. Discuss. 15

''जो कोणी भारत सरकारच्या विरोधात युद्ध पुकारतो, किंवा तसा युद्ध पुकारण्याचा प्रयत्न करतो किंवा अशा प्रकारच्या युद्ध पुकारण्याच्या कृतीला खतपाणी घालतो, अशा सर्वांनाच सारखे लेखून भा.दं.वि.चे कलम 121 मृत्युदंडाची अथवा आजन्म कारावासाची शिक्षा देते.'' –चर्चा करा.

(c) When a public servant is said to commit the offence of criminal misconduct ? What is the punishment for attempt and which matters are to be taken into consideration for fixing fine ? 10

गुन्हेगारी वर्तणुकीचा गुन्हा एखाद्या शासकीय सेवकाने केला असे केंव्हा म्हटले जाते ? अशा गुन्ह्याच्या प्रयत्नाला काय शिक्षा आहे तसेच अशा गुन्ह्याकरीता दंड ठरविण्यासाठी कोणत्या बाबी विचारात घेतल्या जातात ?

3. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या

(a) 'Nothing is an offence merely by reason of being done with the knowledge that it is likely to cause harm, if it be done without any criminal intention to cause harm and in good faith for the purpose of preventing or avoiding, other harm to person or property'. Discuss. 15

''नुकसान पोहचवण्याच्या गुन्हेगारी हेतुशिवाय तसेच एखाद्या व्यक्तिचे वा संपत्तीचे दुसरे कोणतेही नुकसान टाळण्याच्या किंवा प्रतिबंधाच्या चांगल्या हेतुने केला गेलेला गुन्हा, हा केवळ त्या कृत्यामुळे एखाद्याचे नुकसान होऊ शकते असे ज्ञान असतांना केला गेला, केवळ ह्याच कारणास्तव तो गुन्हा होऊ शकत नाही.'' –चर्चा करा.

(b) Explain the ingredients of being a member of unlawful assembly to commit offence against the public tranquillity. 15

सामाजिक शांततेच्या विरोधात गुन्हेगारी कृत्य करण्यासाठी बेकायदेशीर जमावाचा सदस्य असल्याचे ठरविण्याऱ्या बाबींचे विवेचन करा.

(c) Discuss about the persons authorised to investigate the cases and their powers under the Prevention of Corruption Act, 1988. 10

1988 च्या भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायद्याअंतर्गत घटनांचा तपास करण्याचा अधिकार असलेल्या व्यक्ति व त्यांचे अधिकार यासंबंधी चर्चा करा.

P.T.O.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks

SECTION - B
विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या.

(a) 'The state is liable vicariously for the torts committed by its servants in the course of employment. But there are certain areas where the state is not liable'. Discuss with the help of decided case laws. **15**

'सेवेच्या कालावधीमध्ये, राज्यसरकार त्याच्या सेवकांच्या 'नुकसान भरपाई देता येण्याजोग्या दिवाणी गुन्ह्यां' ची जबाबदारी अप्रत्यक्षत: आपल्यावर घेते. पण अशा कांही जागा असतात जेथे राज्यसरकार जबाबदार नसते.' निकाल लागलेल्या केस लॉं च्या मदतीने चर्चा करा.

(b) When a person is guilty of nuisance ? Explain with the help of case laws which acts may become public nuisance ? **15**

एखादी व्यक्ती उपद्रवाकरीता दोषी केंव्हा ठरते? कोणत्या कृत्यांना समाजोपद्रवी म्हणता येते? केस लॉं च्या आधारे स्पष्ट करा.

(c) Explain the rationale of strict liability by discussing the rule in Ryland *V* Fletcher. **10**

रायलॅण्ड -वि- फ्लेचर खटल्याच्या निकालाची चर्चा करून अटळ जबाबदारीच्या कार्यकारणभावाचे स्पष्टीकरण द्या.

5. Answer the following sub-questions :
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या.

www.mpscmaterial.com

(a) 'Tort may be defined as a civil wrong independent of contract for which the appropriate remedy is an action for unliquidated damages'. - Discuss with case laws the constituents of Tort. **15**

कायद्याने नुकसान भरपाईची सोय करून ठेवलेल्या दिवाणी गुन्ह्यांची व्याख्या अशी करता येईल - करारनिरपेक्ष दिवाणी अपराध, ज्यावर योग्य उपाययोजना म्हणजे नुकसानभरपाई न करता येण्याजोग्या झालेल्या नुकसानीकरीता कारवाई. - केस लॉं च्या आधारे चर्चा करा.

(b) Explain the law relating to nuisance in the case of dangerous goods and the peculiar duty to take precaution. **15**

धोकादायक वस्तु व त्यांची काळजी घेण्याकरीता असणारी विशिष्ट कर्तव्ये, यांच्या संदर्भात उपद्रवा संबंधीत (धोक्याकरीता) असणाऱ्या कायद्याचे स्पष्टीकरण द्या.

(c) Discuss the exceptions to the rule in Rylands *V* Fletcher. **10**

रायलॅण्ड -वि.- फ्लेचर खटल्याच्या निकालाच्या अपवादांवर चर्चा करा.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks

SECTION - C
विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या.

(a) 'In order to convert a proposal into a promise the acceptance must be absolute and unqualified'. - Discuss with the help of case laws. 10
"एखाद्या प्रस्तावाचे रूपांतर वचनामध्ये करण्यासाठी स्विकार हा संपूर्ण (absolute) आणि अमर्याद (unqualified) असणे आवश्यक आहे". केस लॉ च्या सहाय्याने चर्चा करा.

(b) Explain when condition to be treated as warranty. 10
अटींना केंव्हा हमी म्हणून समजता येते त्याचे स्पष्टीकरण करा.

(c) Discuss with the decisions of courts, mutual rights and liabilities of partners. 10
भागीदारांचे सह अधिकार व जबाबदाऱ्या यांची न्यायालयीन निकालांच्या आधारांवर चर्चा करा.

(d) Explain when facts not otherwise relevant become relevant. 10
एरवी असंगत असलेली तथ्यें केंव्हा संगत होतात – स्पष्ट करा.

7. Answer the following sub-questions :
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या.

(a) Discuss with case laws the exceptions under section 25 of Indian Contract Act under which an agreement made without consideration is void. 10
इंडीयन कॉन्ट्रक्ट ॲक्ट च्या कलम 25 अंतर्गत त्या अपवादांची केस लॉ प्रमाणे चर्चा करा, ज्यामुळे विचारपूर्वक न केलेले करारपत्र रद्दबातल ठरविता येते.

(b) Define 'unpaid seller' and discuss his rights. 10
'बिनपगारी विक्रेत्या' ची व्याख्या करून त्याच्या अधिकारांवर चर्चा करा.

(c) Explain with the help of case laws various grounds on which the court may dissolve a firm. 10
ज्या अनेक आधारांद्वारे न्यायालय एखाद्या व्यापारी पेढीला विसर्जित करू शकते अशा आधारांचे केस लॉं च्या मदतीने स्पष्टीकरण करा.

(d) What do you mean by secondary evidence ? When secondary evidence can be given ? 10
दुय्यम पुरावा म्हणजे काय ? दुय्यम पुरावा केंव्हा देता येतो ?

P.T.O.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks

SECTION - D
विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या.

(a) Discuss the objectives of the Environment (Protection) Act, 1986. Do you think the objectives in the Act are effectively implemented for its various provisions. **10**
1986 च्या पर्यावरण (संरक्षण) कायद्याच्या उद्दीष्टांची चर्चा करा. त्यात केलेल्या वेगवेगळ्या तरतूदींनुसार ती उद्दीष्ट्ये अंमलात आणता आली आहेत असे तुम्हाला वाटते कां?

(b) Discuss and analyse law relating to employment of young persons. Do you think effective implementation of these laws can curb the problem of child labour ? **10**
बालवयाच्या व्यक्तिंना रोजगारावर ठेवण्यासंदर्भात असलेल्या कायद्याचे विश्लेषण करून त्याची चर्चा करा. या कायद्यांच्या प्रभावी अंमलबजावणीमुळे बाल-कामगारांच्या समस्येचे नियंत्रण करणे शक्य आहे असे तुम्हाला वाटते काय?

(c) Analyse comparatively legal provisions relating to divorce available to wife under Hindu and Muslim Law. Who according to you is at better position, whether a Hindu wife or a Muslim wife with respect to divorce laws. **10**
हिंदू मुस्लीम कायद्यांप्रमाणे पत्नीला उपलब्ध घटस्फोटासंबंधी कायदेशीर तरतुदींचे तुलनात्मक विश्लेषण करा. तुमच्या मते घटस्फोटाच्या कायद्याच्या संदर्भात एक हिंदू वा एक मुस्लीम पत्नी यापैकी कोण एका चांगल्या स्थितीत आहे?

www.mpscmaterial.com

(d) Enumerate the disqualifications for membership of Parliament and State Legislatures under the provision of the Representation of the People Act, 1951. **10**
1951 च्या जनप्रतिनिधी कायद्याच्या तरतूदीनुसार, राज्य विधिमंडळ व संसदेच्या सदस्यत्वाकरीता अपात्र ठरविणाऱ्या बाबींची यादी करा.

9. Answer the following sub-questions :
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या.

(a) Describe and analyse with case laws the meaning and scope of expression 'service' under the Consumer Protection Act, 1986. **10**
1986 च्या ग्राहक संरक्षण कायद्याअंतर्गत 'सेवा' या अभिव्यक्तिच्या अर्थाचे व विस्ताराचे केस लाँ च्या मदतीने विश्लेषण व वर्णन करा.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks

(b) 'In a landmark judgement in Vishakha *V* State of Rajasthan A.I.R. 1997 SC 3014, the Supreme Court has laid down exhaustive guidelines to prevent sexual harassment of working women in places of their work'. - Explain these guidelines with the view to throw light on need of enacting legislation on the point. **10**

'विशाखा –वि.– राजस्थान राज्य A.I.R. 1997 SC 3014 च्या मार्गदर्शक निकालामध्ये सर्वोच्च न्यायालयाने काम करणाऱ्या स्त्रियांचे, जिथे त्या काम करतात तिथे होणाऱ्या लैंगिक शोषणास प्रतिबंध करण्यासाठी अतिशय विस्तृत असे मार्गदर्शक निर्देश दिलेले आहेत.' याबाबत कायदानिर्मितीसाठी आवश्यक अशा दृष्टीने या मार्गदर्शक निर्देशांवर प्रकाश टाकून त्यांचे स्पष्टीकरण करा.

(c) Describe the scope of S.23 of the Prevention of Terrorism Act 2002 regarding conferment of powers, cognizance of offence, jurisdiction of special court. **10**

अधिकारांच्या बळकटीविषयी, गुन्ह्याच्या दखलीविषयी, विशेष न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्राविषयी, 2002 च्या दहशतवाद प्रतिबंधक कायद्याच्या 23 व्या कलमाच्या व्याप्तिचे वर्णन करा.

(d) Discuss the law of copyright with respect to concept and object by analysing the meaning of term 'copyright'. **10**

'कॉपीराईट' या संज्ञेच्या अर्थाचे विश्लेषण करून कॉपीराईट कायद्याची संकल्पना आणि वस्तु या संदर्भात विश्लेषण करून त्याचे वर्णन करा.

-oOo-

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

www.mpscmaterial.com

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial